

2021-02-12

jordbruksverket@jordbruksverket.se

Yttrande över remiss från Jordbruksverket om förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om registrering, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (dnr 5.3.16-00179/2021)

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, tillstyrker alla de forskriftsförslag vad avser landlevande och vattenlevande djur. Dock har vi kommentarer och farhågor för konsekvenserna av vissa förslag.

SLU oroas över att karantänkrav och provtagning försvinner som en följd av AHL och att detta kan medföra en ökad risk att vi får in sjukdomar som Sverige är fritt ifrån idag eller har liten förekomst av idag.

SLU ser positivt på att SJV:s författning och bestämmelser för införsel av djur förs över och anpassas till AHL där så är möjligt, eller särregleras nationellt.

SLU vill poängtera att det kommer att krävas enkla och tydliga handledningar för djurägare för att klara av att uppfylla kraven i denna lagstiftning.

Det är viktigt att tillämpningen av EU:s djurhälsoförordning motsvarar syftet i denna, dvs spårbarhet, och om det innebär stora problem för djurägarna att ändra ett existerande märkningssystem som uppfyller detta syfte så bör detta system tillåtas.

Det begränsade utrymmet för Sverige att i framtiden förhindra införsel och flyttning av fisk i Sverige måste kompenseras genom att stärka lagrummet på andra områden för att skydda naturliga bestånd.

Just nu är det tveksamt om Sverige skulle klara att hantera ökade problem med sjukdomar i vattenbruket (och bland vilda fiskar). Det finns alltför få veterinärer i Sverige som är specialiserade på fisk, analysverksamheten för att fastställa vilken sjukdom det är frågan om är inte tillräckligt utbyggd och distriktsveterinärerna har väldigt varierade kunskaper om fisk och fiskhälsa.

På flera ställen hänvisas endast till vilken myndighet som ansvarar för mer detaljerade föreskrifter inom olika områden. Men SLU utgår ifrån att en mer detaljerad och korrekt hänvisning till relevant lagtext finns i slutversionen av föreliggande förslag.

Generella synpunkter

EU-lagstiftningen är som den är och kan inte påverkas. De föreslagna ändringarna i AHL är främst anpassningar till den. SLU instämmer med SJV:s konsekvensanalys om att det är positivt att AHL innebär en mer samlad lagstiftning på djurhälsoområdet och att den samtidigt är anpassad till förordningen om offentliga kontroller och annan verksamhet (OCR). Vi instämmer också i, samt understryker vikten av, att den framtida lagstiftningen ska säkerställa ett fortsatt gott smittskydd och att den därigenom tillvaratar djurskydds-, folkhälso- och miljöintressen samt produktionsekonomiska intressen. Det kommer att krävas enkla och tydliga handledningar för djurägare för att klara av att uppfylla kraven i denna lagstiftning.

Det är viktigt att tillämpningen av EU:s djurhälsoförordning motsvarar syftet i denna, dvs spårbarhet, och om det innebär stora problem för djurägarna att ändra ett existerande märkningssystem som uppfyller detta syfte så bör detta system tillåtas.

Det nya lagförslaget är i det stora hela bra vad gäller vattenlevande djur, men det saknar hänvisningar till andra lagtexter som kan begränsa möjligheterna att flytta fisk och framförallt som kan begränsa möjligheterna att sätta ut odlad fisk i naturvatten. SLU utgår ifrån att det kommer att finnas i slutversionen av föreskriftförslaget.

Det begränsade utrymmet att för Sverige begränsa införsel och förflyttning av fisk på grund av smittorisk måste tas på allvar. Som det anges i konsekvensbeskrivningen så kan sjukdomsutbrott få mycket allvarliga konsekvenser.

När det gäller påverkan av fisk som sätts ut i vilda bestånd, måste man se över hur länsstyrelserna som ger tillstånd till utsättning av fisk ska kunna stärka sina möjligheter att förhindra utsättning av andra skäl. Sådana andra skäl kan vara skydda lokala beståndens genetiska profil eller att det naturliga beståndet är mättat och ytterligare tillförsel av individer inte skulle tillföra ytterligare avkastning.

I konsekvensbeskrivningen till föreskriftförslaget vill SLU framföra att Sverige vill ta vara på de möjligheter som finns till nationella regler i syfte att bibehålla en god djurhälsa i landet genom att förhindra introduktion och spridning av smitta genom en lagstiftning som är anpassad till svenska förhållanden. Det finns ändå en risk att de nya reglerna kan innebära större spridning av sjukdomar både bland vilda och odlade fiskar, eftersom många fiskodlingar i Sverige är 'öppna', de har kontakt med omgivande vatten. Vatten till anläggningarna tas mer eller mindre orenat in i anläggningen och lämnar anläggningen utan tillräcklig rening för att

sjukdomsalstrande partiklar (parasiter, svamp, bakterier, virus) ska kunna avlägsnas. Om dessutom vattenbruket ökar i Sverige, för vilket det finns förhoppningar och intentioner (se SUO 2009:26 – Det växande vattenbrukslandet) ökar risken både för vilda fiskbestånd och för fiskodlingar. Just nu är det tveksamt om Sverige skulle klara att hantera ökade problem med sjukdomar i vattenbruket (och bland vilda fiskar). Det finns alltför få veterinärer i Sverige som är specialiserade på fisk, analysverksamheten för att fastställa vilken sjukdom det är frågan om är inte tillräckligt utbyggd och distriktsveterinärerna har väldigt varierade kunskaper om fisk och fiskhälsa.

Specifika synpunkter

SLU oroas över att karantänkrav och provtagning försvinner som en följd av AHL och att detta kan medföra en ökad risk att vi får in sjukdomar som Sverige är fritt ifrån idag eller har liten förekomst av idag. SLU ser positivt på att SJV:s författning och bestämmelser för införsel av djur förs över och anpassas till AHL där så är möjligt, eller särregleras nationellt.

Följande gäller författningsförslaget:

Kapitel 2. Landlevande djur och avelsmaterial från landlevande djur.

Sid 3, Definitioner. ”Avelsmaterial” är ett nyckelbegrepp i dessa föreskrifter och bör ingå i listan på sid 3. I konsekvensutredningen används följande definition:
a) sädesvätska, oocyter och embryon avsedda för artificiell reproduktion,
b) kläckägg.

Sid 10, 26 § rad 4. Här står ”hybridavelssvin”. Termen ”hybridavelssvin” i EU-förordningen är inte en gängse benämning, och i svenska föreskrifter har svin ändrats till gris. Att ändra begreppen i den svenska översättningen av Europaparlamentets och rådets förordning ligger utanför denna remiss. En förklaring av vad som avses med hybridavelssvin skulle dock kunna ingå i föreskrifterna, så här: ”Med hybridavelssvin avses korsningsgrisar som ska användas som föräldrar.”

Sid 16, 51 §. Det är oklart om 51 § handlar om bara ”avelsmaterial” eller ”djur och avelsmaterial”. 49 § och 50 § tycks bara gälla ”avelsmaterial”, och 52 § bara ”landlevande djur”. På rad 4 i 51 § står ” förflyttningar för vetenskapliga ändamål av avelsmaterial till Sverige” men i efterkommande punkt 4 i 51 § står det ”de landlevande djuren eller avelsmaterialet”. SLU tillstyrker att det ska vara möjligt att, med tillstånd från Jordbruksverket, flytta såväl djur som avelsmaterial från landlevande och vattenlevande djur samt sällskapsdjur till Sverige för vetenskapliga ändamål.

Kapitel 3 Vattenlevande djur

Sid 22. Utmärkning av vattenbruksanläggningar. §7 Förslaget är bra, det kan ses som en självklarhet att vissa vattenbruksanläggningar ska märkas ut. Men förslaget anger inte hur de ska märkas ut, inte heller vilken myndighet som har ansvaret för att utforma sådana regler. Om Transportstyrelsen ger tillstånd för utmärkning av anläggningarna vore det också lämpligt att de har ansvaret för märkningens utformning.

Förutsättningar för registrering och godkännande av vattenbruksanläggningar. §8. Tidsfristen 15 dagar innan kan vara för kort. För att 15 dagar ska vara en rimlig tid krävs det att anda tillstånd (t.ex. att uppföra anläggningen) redan finns på plats. Men det är kanske det §11 tar hand om? Det framgår dock inte av texten i §8.

Sid. 24 Journalföring och spårbarhet. §18 När det gäller punkt 5 bör det finnas en hänvisning till Hav- och vattenmyndighetens regelverk när det gäller utsättning av fisk i naturen. Som det står nu verkar det nästa som om det är fritt fram att odla och sätta ut fisk.

Sid. 25 Förflyttningar mellan medlemsstater etc. §21 Här finns en hänvisning till Havs- och vattenmyndigheten, som borde ha funnits redan i §18. SLU utgår ifrån att en mer detaljerad och korrekt hänvisning till relevant lagtext finns i slutversionen av föreliggande förslag.

Sid. 26. §23 SLU inser att Sverige som medlemsland i EU måste följa de direktiv och förordningar som kommer från EU. Men samtidigt kommer det att bli problematiskt när sjukdomar lättare kommer att spridas. Det kommer att kräva ett annat fiskhälso-arbete i Sverige, av en omfattning som Sverige inte har infrastruktur eller tillräcklig kompetens för i dagsläget. Det finns veterinärer (bl.a. på SVA) som kan fisk, men de är få och analyskapaciteten för fisksjukdomar är för liten. I förlängningen kan detta glapp mellan ett ökat antalet sjukdomsutbrott och möjligheten att analysera samt att sätta in motåtgärder komma att påverka näringen negativt.

Sid. 29. §35 Mycket viktigt att denna paragraf bibehålls. Naturbestånd av fisk måste skyddas så långt det går för nya sjukdomar. Det är viktigt av två anledningar. Först och främst för att bevara lokalt anpassade bestånd av olika arter och för det andra för att om en sjukdom får fäste bland vilda bestånd av fisk kan detta vara en källa för återkommande sjukdomsutbrott i odlingsanläggningar. Det senare kan påverka näringen negativt; i värsta fall kan en anläggning bli tvungen att stänga helt och hållet.

Bilaga 1.

Sid 37 Bilaga 1. Vi noterar att den svart-vita rasen fortfarande kallas SLB (Svensk låglands boskap). Den stora populationen svart-vita kor består numera nästan helt av Holstein och det finns endast kvar en liten spillra av den gamla låglandsboskapen SLB.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av prodekan Margareta Emanuelson vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap efter föredragning av koordinatör Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av professor Lotta Rydhmer och professor Britt Berglund vid institutionen för husdjursgenetik, professor Erik Petersson vid institutionen för akvatiska resurser, professor Susanna Sternberg Lewerin vid institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap samt forskare Nils Fall vid institutionen för kliniska vetenskaper.

Margareta Emanuelson

Fredrika von Sydow